

List izhaja vsak petek

in velja za navadne naročnike s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrt leta 80 sold. — Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude kat.-pol. društva je naročnina določena v društv. pravilih. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Sohar-ju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravniku in sovredniku Matiji Kravanja-i v nunskih ulicah h. šte. 386. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. — Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s., če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

„ Glas “

„ Boljši je dober glas, kot srebern pas. “ „ Dober glas seže v deveto vas. “ Tako bi lahko, Bog zna, koliko narodnih pregovorov nabrali slavečih besedo *glas*. Pesnik naš nam je zapustil „ *glase* domorodne. “ V tisuč in tisuč spisih se kakor v kaleidoskopu po različni—pravi in prilični—rabi sprevača in spreminja beseda *glas*. — Kaj čuda, da jo nahajamo pri vseh narodih tudi kot imé časnikov. Ali, ne vsi časopisi, ki lepo to ime na čelu nosijo, so blagoglasni, marsikteri hripav bo vmes. Kakor se mora včasih zvon izneveriti visocemu svojemu namenu in morebiti kako vstajo ali kar bodi napačnega oznanovati, tako je bržkone kje kak časnik, za kterega „glas“ ni pravi izraz.

Naš „Glas“ si bo prizadeval, da ostane čist, jasen glas; razglašal ne bo nič tacega, o čemur bi se lahko reklo: To ni dober, ni lep glas.

Za tega voljo se bo oziral na mnogoteri svetopisemski pomen svojega naslova. Izmed brezštevilnih rekov v sv. Pismu, v kterih se bere beseda *glas*, sili se mi naj pred v misel Jan. X, 1—21, kjer naš Gospod o hlevu, ovcah, dobrem pastirju in najemniku govori ter med drugim pravi, da „ovčice poslušajo njegov glas; on kliče jih po imenu... hodi pred njimi in ovce gredo za njim, zato ker *glas* njegov poznajo. Za tujcem pa nečejo hoditi, ampak beže spred njega, kajti *glasu* tujčevega ne poznajo.“ Razloživši to poslušalcem nerazumljivo priliko, govori dalje nebeški učitelj, da on je dober pastir, in opisavši svoje in pa najemnikove lastnosti sklepa tako-le: „Imam pa še drugih ovac, ki niso iz tega hleva; tudi te iste moram semkaj prignati, da bodo moj glas poslušale in bode en hlev in en pastir.“

Da je v priliki Kristusovi „hlev“ občina Božja (verni), „gospodar“ Bog Oče, „vrata“ Jezus, „vratar“ Sv. Duh, (kteri se svojo milostjo človeška srca za Kristusa pripravljajo), znano je vsem, ki sv. evangelijsko „Pastir“ pomenja J. Krista in vse prave učitelje v njegovem zmislu. Krive učitelje, kteri si oblast učitve po nepravilnem svojé, imenuje Kr. naravnost tatove in morivce. Beseda *glas* tedaj v tej priliki pristojna samo Jezusu Kr. in nihče ne sme predrzno prilastovati si je. Vendar pa, ker je tudi živi jezik človeški, ker so spisi njegovi—ako pravi—glasilo Božje, naj velja tudi za naš list po svojem pomenu v priliki posneti naslov *glas*; velja naj gledé na verske, narodne, politične in družbinske razmere naših dni.

Da bi le pa ta „Glas“ ne bil „glas v puščavi vpijočega: Pripravite pot Gospodovo, poravnajte steze njegove“ (Izaia, 40, 3)! Da bi vsi č.č. bralci naš glas radi poslušali in ga tudi med tiste raznašali, kteri ga znabiti, ker niso novega glasú vajeni, ne bodo izprva marali poslušati.

Casi pa so taki, da bi moral vsakdo dober glas rad poslušati. Opominjajo nas k temu kakor navlašč za naše dni pisane besede nepozabljivega Slomška:

„ Silno silno vera peša

In v pregrehah vse tiči,

Čudno se nam štrina meša,

Voz nam le pod pot leti.“

In tako tedaj razlegaj se „Glas“ po nadškofiji in

vsej deželi naši, razlegaj se tudi po sosednih okrajinah mile nam domovine slovenske!

Naš program:

Namen „Glasu“ je, pospeševati občno blagostanje slovenskega naroda.

1. Podlaga prave sreče za posamezne, kakor moralne osebe, to je: družine, narode in države je luč sv. vere, katero nam je prižgal Jezus Kristus, in katero hrani sv. katoliška cerkev.

Torej bo prvič naš „Glas“ katolišk, da bo krepčal in oživljal katoliško prepričanje slovenskega naroda, in odvrčal vse, kar bi zamoglo le to prepričanje kaliti ali celo zadušiti. Branil bo z vso močjo božje in naravne pravice, ki jih ima sv. vera do družine, do šole in v javnem življenju.

Mi Slovenci sploh, in Goriški posebno ljubimo sv. katoliško cerkev — kar smo pokazali pri vsaki priložnosti. Pa vsako drevo se vedno čisti in goji, da ne obnemore; in vsaka njiva se trebi in gnoji, da ne postane pušča s trnjem in osatom preraščena; tako je potrebno tudi plemeniti čut katoliškega preverjenja neprenehoma krepčati, da ne otrpne. To spolnujejo napred katoliški dohovni, od svete cerkve za to postavljeni in poslani; zaradi današnjih razmer pa, ko imajo časniki toliko veljave, da svet vladajo, ne smejo te dolžnosti zanemarjati oni listi, ki so katoliškemu ljudstvu namenjeni.

2. Sveta vera je v ozki zvezi s socialnimi in političnimi vprašanji, ki posebno dandanašnji v narode in države tiščijo, in ki se morajo rešiti v katoliškem duhu, ako nočemo da zgubivši pravo stezo v pogubo zabredemo; torej bo naš list drugič političen.

V Avstriji si stojite dve stranki nasproti, federalistična in centralistična. Za nas Slovence ni več dvomljivo, kateri se imamo pridružiti. Mi smo preverjeni, da edino v federalizmu najdemo nar trdnije zagotovilo, da obstane Avstrija, in da se slovanski narodi, po njenih kronovinah razcepljeni, ohranijo in k blagostanju duševnemu in materialnemu dosepejo. V federalizmu imamo tudi nar gotovejšo zastavo, da si katoliška cerkev svoj vpljiv na razmere socialnega življenja obvaruje.

Torej bomo zahtevali, „da ima vsak narod v Avstriji v resnici, a ne samo na papirji, enake pravice, kakor tudi nosi enaka bremena — da se deželni zborom vse one pravice prepusté, po katerih zamore deželno zastopstvo braniti trojno pglavitno blago: sv. vero, narodnost in blagostanje deželanov.“ *)

3. Za tega del je naravno, da mora naš list biti tretjič naroden. Narodnost nam bo sveta, in gojili jo bomo z vsemi pripomočki, ktere vera, um in skušnija odobrujejo. Preverjeni, da le združene moči kaj zamorejo in da je le v edinosti prava moč. med tem ko racepljeni deli po naravni postavi razpadajo, ako se primerno ne uredijo in modro ne združijo, bomo delali „da zbeganim in razkropljenim slovenskim sinovom pozidamo veličasten naroden dom, na kojega čelu se sveti zlato ime Slovenija, in srečno in slavno Slovenijo uverstimo ko zlati biser v venec srečnih in slavnih Avstrijskih narodov.“ **) in kronovin na federalistični podlagi združenih.

Le to nam bo glavno vodilo, kedarkoli se nam bo priložnost ponudila, obravnavati raznovrstne verske, politične in narodne vprašanja.— Pri tem pa ne bomo zabili, da glavni namen naš je, v ožjem krogu pospeševati blagostanje Goriških, in sploh Primorskih Slovencev.

Poštenih Italijanov, s kterimi skupaj živimo, ne bomo žalili, čeravno bomo semtertje marsikaj k povzdigi in rešitvi našega naroda zahtevali; kajti katoličan in seosebno Slovenec je vsem pravičen, in kar sebi želi, tudi drugim ne zavida.

*) Slov. Gospodar, st. 24. t. 1.

**) Fr. Kosar „Katoliška Cerkev“ str. 81.

Pij IX.

Odkar je sv. Peter 25 let rimsko cerkev vladal, ni bilo dano keršanskemu svetu gledati enake prikazni do današnjega dne. Osemnajst stoletij stoji rimska katoliška cerkev, 257 papežev jo je vladalo, ali noben ni dočakal veselja in časti, sedeti na stolu sv. Petra toliko let. Le Pij IX. je tisti izvoljeni, kateremu je milost in previdnost božja naklonila, lanskega leta obhajati 25letnico, od kar je bil za namestnika J. K., glavarja katoliške cerkve, naslednika sv. Petra postavljen. Ko je katoliški svet to nenavadno in nepričakovano srečo zapazil, se je, kakor ogromna moč, enoglasno vzdignil, da je nenavadnemu možu, svojemu Očetu in pokrovitelju, poklonil svoje spoštovanje, vdanost in ljubezen svojo, negledè nato, je li to sovražnim oblastim po volji ali ne. Tudi mi Slovenci nismo zaostali.

Nenavadni mož je to, gledaj njegove osebne lastnosti, ali velikanska in veličastna djanja, ki jih je doprinesel v prid in čast katoliške cerkve. Njegovo obnašanje, njegova vljudnost in ljubeznjivost, nebeski mir, ki na njegovem čelu kraljuje, veličastna njegova oseba, vse navdaja z ljubeznijo in spoštovanjem srce vsacega, ki se zamore njemu približati, celo sovražniki sv. vere morajo pripoznati, da njegova oseba zbuja v srcih nenavadne čute spoštovanja. Ako gledaš pa dela njegova v prid katoliške cerkve, moraš ga pridružiti versti nar slavnih papežev. Ustanovljenje hierarhije na Angleškem, čudovito razširjenje sv. vere v Afriki, Aziji in Ameriki, oznanjenje in proslavljenje Marije Device brez madeža spočete, Vatikanski občni crkveni zbor, nezmotljivosti naslednikov sv. Petra določitev, oznanjujejo dela njegove modrosti in ljubezni, ki kažejo očitno, da je Bog ž njim.

Preganjan, vsega oropan, zapuščen od pozemeljskih oblasti, zaničevan in zasramovan od hudobne in brezbožne mavtarske sile, neustrašeno povzdigne svarilni glas, kedarkoli zahteva blagor katoliške cerkve, — in glej čudo: glas si-vega štarčeka prešine mogočne sovražnike do mozga in kosti, da strahu in jeze koprniijo pred jetnikom v Vatikanu.

To je moč J. Kristusa, ki sè Svetim Duhom čuje nad njim in nad sveto cerkvijo svojo.

Je li tedaj čuda, da se kršanski svet tako tesno oklepa svojega Višega Pastirja, da je pripravljen ž njim živeti in umreti?

To ljubezen in spoštovanje katoliških narodov smo občudovali lanskega leta; letò udanost občudujemo tudi letos, ko je Pij IX. 16. junija dokončal 26. leto, odkar je za rimskega papeža bil izvoljen, in ko bo prihodnji petek, 21. junija, obhajal 26. leto, odkar je bil slovesno vmestjen na stol sv. Petra. Pri tej priložnosti ponovimo zopet tudi mi Goriški Slovenci ljubezen, spoštovanje in vdanost svojo do sv. Očeta in kličimo iz celega srca:

Bog živi Pija IX!

Dopisi.

Iz Kanalskega. *Pretekli vinkoštni ponedeljek* popoldne je neka deklina doma na okrajih Idrije blizo Šenkocijana Marija-Celskega tirjala od matere, da naj ji iz zaklenjene skrinje da praznično obleko, da bode mogla na ples. Mati ji brani, karkoli le more, toda vse zastonj, hči terdi, da obleka je njena, ki si jo je prislužila s svojim delom; tedaj ker le sili in sili, ji verže mati pred noge obleko z besedami: „Pojdi, in smert naj te spremi.“ Hči gre, pleše in pleše, kar jo na enkrat med plesom zadene mertud, da se v rokah plesavčevih zgrudi, ter dušo izdihne na plesišču.

Dekleta! poslušajte svarilni glas svoje matere, — pa tudi matere, čeravno je vaša jeza pravična, nikar otrok ne preklinjajte in izdajajte!

Iz Tomina. Lepo in ubrano donenje zvonov, sosebnost večih, je vselej v srcih kristjanov vnelo pobožna čutila. To vedé niso naši dobri Tominci hoteli več poslušati slabo ubranih glasov starih majhnih zvonov svoje farne cerkve, ter so si omislili nove, katerih večí bo tehtal 40 centov. Uliva jih ravno kar gospod Samasa v Ljubljani in komaj pričakujemo, da nam jih pripeljejo, da nas bodo z mogočnimi svojimi glasovi vabili k božji službi.

Iz Bovškega. Potovaje zastran birmavanja in kanoniškega ogledovanja po Soški dolini, prišli so naš višji Pastir, mil. in prevz. knez in nadškof, 5. t. m. zvečer v našo faro. Ostali so pri nas cele tri dni; birmovali so 6. in 7. junija, in sicer nekaj čez 700 otrok; tretji dan, to je 8. junija, so pri nas počivali. Pervega dne popoldne so obiskali Čez-Sočo, tretjega dne pa Log pod Predelom. Kakor smo pozvedeli iz Kanalske in Kobariške dekanije, kjer so prevz. nadškof 2. 3. 4. in 5. junija delili sakrament sv. birne, in kakor smo se prepričali z lastnimi očmi pri nas, je povsod vse hitelo gledat svojega dobrega višega Pastirja in pobožno vdeležit se njih blagoslova. Duhovščina se je sošla v obilnem številu pri svojih preč. gg. dekanih, poklonit se jim. Praznično ozaljšane cerkve, prijetno ubrani glasovi zvonov, slavoloki in mnogoteri kinč po vseh vaseh in cestah, veselo skakljanje otročičev okoli svojega višjega Pastirja, dolge verste venčanih šolskih fantičev in deklic, vse, nam je bilo in nam ostane neovergljivo spričevanje terdne vere naših dobrih Bovčanov, in njih neomahljive ljubezni toliko do svojega prevz. nadškofa, kolikor do svojih duhovnov, ki so zvesti pastirji svojim ovcam.

Dobri naši bovški Slovenci! Bog Vam ohrani vselej dose-danjega katoliškega duha.

Na sv. Gori, 9 junija. — Danes je 3. nedelja po vinkoštih. To nedeljo obhajamo v naši nadškofiji god kronanja naše presv. matere Marije na tej sloveči Gori. Za ta god je že nekdanj *Kanalska fara* obljubila vsako leto veliko procesijo semkaj napraviti. Ta navadna svečanost je bila pa letos združena še z drugo: blagoslovljali so se namreč o tej priložnosti *novi štacijoni sv. križ. pota*. Ti so bili malo prej nekaj ponovljeni, nekaj jih je pa na novo napravljenih. Naslikal, oziroma, ponovil jih je g. Val. Pagon, Goričan; podobe so žive in lepe, okvirji so tudi prav okusni. Obred blagoslovljenja je opravljal preč. O. Eustahij, kustos in guardijan na Kostanjevici. H koncu je imel primerjen, tehten govor, v katerem je jasno in jedernato razložil Jezusovo ljubezen do nas v njegovem terpenji. Po končanem govoru se prične sv. maša; ktero je imel preč. g. dekan kanalski, Andr. Wolf, ki je omenjeno procesijo vodil. Pri maši so peli kanalski pevci in so pokazali, da so res kaj dobro izurjeni, kajti petje je bilo izvrstno ubrano. Svečanosti ste se sklenili z „Te Deum-om“ in blagoslovom. Še enkrat naj povdarim: prav dobro so se kanalski pevci obnesli; umetno njih petje si moral občudovati, ali, povem vam, ko je pri blagoslovu na enkrat zadonelo navdušeno in mogočno „Sveto“ po vsi cerkvi, vtrnile so se mi solze, ker *tak* pevski zbor ni za ušesa, ampak za *sreč*; in ta je razložek med tem, ako le nekteri pojejo pri orglah, in med tem, da *vse ljudstvo* skupaj glas povzdigne. Omenim naj še, da se je bilo silno veliko ljudi zbralo, kakor malo kateri krat na tisti dan; vsa cerkev, — po velikosti *druga* v naši nadškofiji *) — jih je bila natlačena.

Ogled.

Avstrija. *Državni zbor* gre h huncu; 20. t. m. se ima skleniti. Kar je nas Goričane naj bolj mikalo, odloženo ostane za prihodnjo sesijo — namreč železnica Predelska. — O gališki resoluciji se je bralo 14. t. m. sporočilo v ustavnem odseku zbornice posl. Še prave stalne in določne večine ni bilo za dotični načrt; prav zaničljivo so odsekovci ž njim ravnali. Tisti dan je poljski poslanec Groholski v zbornici vprašal ministre, ali se še drže zastran Galicije tistega programa, kateri se nahaja v prestolnem cesarjevem govoru o začetku državnega zbora, z ozirom na kateri program so Poljaki v zboru ostali in mu svojo resolucijo v obravnavo izročili? Govori se, da hočejo zdaj gališki poslanci krepkeje postopati in da jih je volja celó odpovedati se poslanstva. Da se gališko vprašanje ta pot tudi ne razpravi, ni menda posebna nesreča. Mi nismo za to, da se nekterim iz

*) Naj večja je Oglejska.

posebnega testa pogača peče. — „Enaka bremena, enake pravice“ — Veselil bi nas porazumek z Galičani (a ne samo s Poljaki), ko bi bil tak, kakoršem mora biti, pa da bi bil vsaj začetek *obéne* poravnave v fed. zmislu. — Za avstr.-ogersko delegacijo je gosposka zbornica svojih 20 poslancev že izvolila, poslanska zbornica svojih 20 tudi te dni izvoli.

Presvetli cesar pojde prve dni septembra v Berlin, kjer se že delajo priprave za dostojen sprejem.

Na *Českem* še ni konec povodnji. Nasledki poškodovanja se bodo poznali in čutili leta in leta; zadet je blizo 10. del dežele; škoda se ceni na kakih sto milijonov gold. Ogromna nesreča je omečila srca ljudi po vsej carevini: od vseh krajev dohaja ubozim pomoč. (Glej „domače novice“ ! Vr).

Na *Ogerskem* so se ravno kar pričele nove volitve za ogerski državni zbor. Borba med *Deakovci* ali desničarji, ki so za sedanjo razmero med našimi in njihovimi deželami, in pa med *levičarji* (v poprejšnjem zboru), kateri bi pogodbo l. 1867 (dualizem) radi pre naredili tako, da ne bi imeli z nami nič skupnega, nego cesarja, in ki raznim nemagarskim narodom pod ogersko krono obetajo več autonomije. Dosedaj zmagavajo veči del *Deakovci*.

Hrvaški zbor se je pričel 15. t. m. Ogerska vlada se pogaja z narodno stranko in jej misli neki še precej reči dovoliti in tako nje opozicijo proti sedanji zvezi *Hervaške* z Ogersko kolikor toliko skrhati. Današnje vesti ($\frac{17}{6}$) poročajo, da je večina vladi zagotovljena (?). Za predsednika v zboru je izvoljen grof *Stef. Erdödy*. Stranki — narodno-opozicijska in magyarska — se pogajate. Izmed vsake je izvoljen v ta namen odbor 6 poslancev.

Zunanje države. *Nemčija*. Poznate Bismarka? Ta oholi nekdanj železno konservativni, zdaj prekanjeno liberalni in celó prekucijski drž. kancelar po nezaslišani lauski zmagi omamljene *Nemčije*, hoče še en biser vplesti v venec svojih zaslug — pripraviti hoče katoliško cerkev v tisti stan, v kakoršnjem je protestantska, da bi bila namreč le dekla vsegamogočne gospodinje države. Ker pa to zavednim in krepkodušnim nemškimi katoličanom po nikakem v glavo ne gre, zna B. reči tako sukati, da so katoličani volkovi, on pa nedolžno jagnje.

Podtikajo se katoličanom namere sovražne utrjevanju nove nemške carevine. Do sedaj se je pokazala vladina posilnost zoper kat. cerkev po teh-le postavah: Duhovski upliv v šolskih nadzorstvih je odpravljen. Katoliški pridigarji se opazujejo, da ne bi prižnice za politiške namene zlorabili. (O tem pa sodijo vladini organi!). Odpadnikom od kat. cerkve (t. j. starokatoličanom) se daje na vsak način potuha. Škofom se krati čisto cerkvena pravica izobčevanja. Jezuitom in njim sorodnim redovom se jemlje domovinska pravica *Haec initia sunt dolorum*. — Na zunaj se brati Bismark z vsem, kar je kat. cerkvi nasprotno. Z Italijo je posebno dober prijatelj. Ital. kraljevič *Humbert* je zdaj celó *Berlinskemu dvoru* — boter.

Italija. V Rimu je ital. parlament prav medla podoba na staroklasičnih tleh in v senci Vatikana. Kralja *Viktor Emanuela* podi neka čudna moč iz Rima; če ni prisiljen iti, ne spraviš ga tje tako z lepa. Modri ministri mislijo včasih že na smrt papeževo in na novi konklave (volitev novega papeža) in dosegli bi radi pri tujih vladah to, da bi se volil papež manj stanoviten od sedanjega. Sliši se pa ravno kar, da se tistim vladam, ktere so imele od nekdanj pravico, pri voljenji novega papeža ubraniti, da ne bi se izvolil kateri kardinal, ki ni njim po volji — ta pravica odtegne. Med take vlade se šteje tudi *Avstrija*. — V tem ko laške in druge državnike ta môra tlači, obhajajo slavni starček, sv. Oče *Pij IX.*, zdravi in mirni 26. leto svojega papeštva in sprejemajo o tej priliki mnogotere deputacije, ki prihajajo se jim poklanjat.

Španjsko. Nekdanjih pravih (legitimnih, postavnih) kraljev naslednik *Karol VII.* (*Bourbon*) se je spustil v—ako se

ne motimo — malo previdno početje: polastiti se hoče prestola preddedov svojih. (*Djanjsko vlada* zdaj na *Šp.* italijanskega kralja sin *Amadej*, kterege je neka stranka tje poklicala.) *Karlisti* vladnim vojakom po severnih gorah močno nagajajo. En oddelek si je bil dal sicer oslepiti, da se je z vladnim poveljnikom in ministrom *Serrano-m* bolj častno kot pošteno pogodil — in že je vlada mislila, da je vstaje konec — ali druge trume vstajnikov so *Karolu VII.* zveste. Na *Španjskem* pa ste razen *Karlistov* in *Amadejcev* še dve drugi stranki: *Alfonsovci* (privrženci zadnjič pregnane kraljice *Isabele*, oziroma, njenega sinu *Alfonza*) in republikanci. Vsi ti se zdaj gibljejo; za republikance še celo *Garibaldi* neki vojščake nabira.

Domače novice.

(*Za rajno nadvojvodinjo Sofijo*), umrlo 28. maja, je bilo pretekli petek, 14. t. m., v tukajšnji vel. cerkvi svečano mrtvaško opravilo; opravljali so vse *Nj. eksc. kn. nadškof* sami. Ne le uradne gospode je veliko pri maši, temveč tudi družih pobožnih vseh stanov. Tudi šolska mladina je imela svojo posebno mašo in je v spomin rajnce celi dan praznovala.

(*Nesreča se je zgodila*) 13. t. m. na dvorišči grof *Coronini* —evem na *Cingrofu*. Nek mlad kolar iz Lah doma je vlačil vodo iz vodnjaka. Kar naenkrat pritečeta proti njemu dva psa. On popusti motovilo, polno vedro zadene doli leté na prazno; motovilo se narobe zasukne in udari nesrečneža na sence, da je, dosegši sv. olje, precej potem umrl. Imé mu je *Jož. Pinzan*.

(*Grozopolni umor pl. g. Ant. Stabile-na*) 10 t. m. na tržni dan ob 12 $\frac{1}{2}$ podnevu na *Travniku* — o katerem naši bralci gotovo že vedó — imel je dva dni pozneje ta-le nasledek: *Znanega bogatina* in posestn. v *Vertobji* (pri *Gorici*) *g. A. Velasti-a*, je, ko so mu iz *Trsta* prišedšemu pripovedovali, kako je bil *St.* umorjen, mrtud zadel, da je nekaj ur potem umrl.

(*Za nesrečne na Českem, kterim so strašne povodnji toliko škode storile*), je nabral za to ustanovljeni odbor v *Gorici* do sedaj že blizo 1800 gold. (Predsenik tega odbora je *Karol* grof *Coronini*, udje mnogi spoštovani meščani. Darovi se sprejemajo v pisarnici *g. Andr. Pauletig-ovi* v gosposki ulici. Tudi mi našim čitateljem goreče priporočamo, naj podarijo, kolikor premorejo za blagi ta namen. *Uredn.*)

(*Duhovske spremembe v goriški nadškofiji.*) Umerl je 3. t. m. č. g. *Jož. Brežan*, farni oskerbu. na *St. Viški gori*; oskerbništvo je č. g. *Francu. Hebat-u*, ondašnjemu kaplanu, izročeno. — Č. g. *Costantini Dom.*, kaplan v *Mossa-i*, gre začasno v pokoj. 15. t. m. je umrl kapl. *Kavencanski g. Pet. Travan*.

(*Umrli je v Gorici 15. junija o. Andrej Zuccherini*), m. Jez. dr. v hiši čč. oo. *Jezuitov*, rojen 22. julija 1789 v *Rimu*. Resnično slovesen pogreb mu je napravila svetna in redovna duhovščina, ki se je je bilo h temu v obilnem številu zbralo, ker bil je ranjki blaga duša. Trudil in postaral se je mož v misjonih po *Sardiniji* in *Piemontu*. Zanimivo iz njegovega življenja je to, da se ni že leta in leta mesnih jedi poslužil, živel je sploh le od zelenjave. V 27. letu svoje starosti je *Rim*, svoj rojstni kraj, zapustil, da se ni več nikdar tje povrnil.

(*Tukajšnja katoliška družba*) je napravila preteklo nedeljo 16. junija. ob 6 $\frac{1}{2}$ zvečer besedo v spomin 26-letnice, odkar sveti Oče, papež *Pij IX.*, na prestolu sv. *Petra* sedijo. V kratkem odgovoru je razložil dr. *Doliak*, predsednik družbin, pomen besede in potem predstavil slovečega moža, č. o. *Jožefa Kleutgen-a*, Jez. dr., ki je učeno in mikavno govoril o sedajnem liberalizmu, da mu ni in mu ne bo dano solzno dolino spremeniti v raj veselja, čeravno to vedno obeta. *)

Precej obilno število gospode obojega spola—na čelu *Nj. Eksc. kn.-nadškof*—je pazljivo poslušalo učenega govornika, pa tudi po pravici, kajti mož slovi zavoljo temeljite učenosti ne le po *Nemčiji*, ampak pri učenjakih vseh narodov.

Učil je modroslovsko npravstvo v *Freyburgu* in *Bregenzu*; l. 1843 v *Rim* poklican je tamkaj s častjo in slavo mnogovrstne težavne službe opravljal.

Naj bolj sloveči in čislani med njegovimi knjigami ste: „*Philosophie der Vorzeit*“ in „*Theologie der Vorzeit*“, kteri s tim iskreno vsem duhovnom priporočamo.

Tudi zdaj mož, ko tukaj zarad bolehnosti od sred zime prebiva, ne miruje, ampak si spravlja gradivo k novemu učenemu delu.

*) Izvrstni govor bomo v prihodnjih listih prinašali, ako bo prostora. Vr.

(Šestindvajsetletnico papeža Pija IX) bode 21. junija tukajšnje nadškofijsko osredno semenišče, ki je že lani o 25letnici svojo ljubezen in navdušenost za sv. Očeta tako sijajno in slavno pokazalo, tudi letos obhajalo združec jo se svečanostjo sv. Alojzija.

Slovesna sv. maša bo ob 10. uri zjutraj v semeniški kapeli, kamor je povabljen tudi katoliško društvo.

(Tukajšnji zavod gluhonemov) dobi od 14. srečkanja državne loterije za dobrotne namene 10.500 gl.

(Tombola) v Gorici bo letos po navadi 29. junija. Dobiček je odmenjen zavodu zanemarnjenih otrok.

Razne vesti.

Tega ne bi se bili prevz. naš kn.- nadškof nikdar mislili, da postanejo na stare dni še — *panslavist!* Stvar je preneumna, in ni mogoče pripisovati je prekanjenosti ali hudobiji. Čujte, kaj nek dopisnik v „Deutsche Zeitung“ piše! „V hogoslovsko in nadšk.-Werdenberško semenišče se ital. mladenčem vstop zavira; Werdenberški stipendiji se podelujejo samo slov. dijakom. Naj boljše duhovnije se podelujejo slov. duhovnom Veči del duhovščine je slovenske narodnosti. Vse to kaže vseslovanske namere nadšk. Gollmayr-ja.“ Tako dop.— Resničen je samo predzadnji stavek. V nadškofiji, v kateri je 10 slov. in samo 5 laških dekanij drugače biti ne more. In pri vsem tem vemo da *laški* duhovniki na slov. mestih služijo; nekaj je mnogo *naših* v Lahe hodilo.— Werd. stip. (kterih ne podelujejo nadškof vseh sami) se dajajo dijakom *gimnazijskim*, teh pa ste 2 tretjini slovenski in ena laška. Dalje so laški mladenči veči del ali meščani ali gosposkih ljudi, kateri za Werd. stip. (kojega bi morali v *semenišči* uživati) ne prosijo; in sploh je med meščanskimi mladenči manj nagnjenja k duh. stanu, kot med veči del kmečkimi slovenskimi. V obče je razmera v vseh duhovskih zadevah taka, kakoršno so naredile občne narodske razmere naše dežele. Prenarediti teh razmer tudi Nj. eksce-lencija ne morejo. (O drugi priliki utrdimo se *statističnimi* posnetki, kar smo danas na debelo razložili).

Gospodarske stvari.

O goriški zastavljarnici in hranilnici.

P.- Iz pravil tega zavoda od dne 11. maja 1831 se posnema, da mu je bil ustanovnik grof Thurn, ki je podaril v ta namen ne le 30 tisuč gold. sreb. denarja, ampak tudi hišo, v kateri se nahaja ta zavod. Od tega si ustanovnik ni pridržal družega dobička, kot en cekin, ki se mora njemu in njegovim naslednikom vsako leto na s. Jožefa dan izplačevati, in to le v vedni spomin. Vse drugo, kar se vsako leto prigospodari, mora se razdelovati tako-le: En del se glavnemu kapitalu prišteva, ostali 4 deli pa se razdelujejo med uboge naše dežele. Vsled ustanovnega pisma je ustanovnik imenoval za dosmrtnega vodjo Jož. Dom. Dellabona-o in njegove letne račune, kuratorju predložene, sta samo mestna fajmoštra pregledavala, in sicer menda le z ozirom na suhe številke. Po smrti omenjenega vodje so izročili Nj. Eksce. prč. nadškof, ki so po ustanovnem pismu skrbnik (kurator) ob začetku leta 1864 likvidaijo celega zavoda voditelju dežel. računarije, A. Jeglič-u, proti temu, da je ugotovil celo premoženje, in na podlagi tega se je že v istem letu uredilo gospodarstvo. Na vse to sta bila imenovana kot pregledovalca Štef. Kafol, ravnatelj cerkv. računarije, in A. Jeglič.

Ta dva gospoda imata nalogo, mnogokrat vsako leto prepričati se o uradovanju, preštovati denar in sploh paziti, da zadostuje gotovina izračunjenemu stanu premoženja.

Od leta 1864 sem se ugotovljajo sproti posamezni mesečni računi (den. dnevnik) s pomočjo posebnih računarijskih knjig, in na podlagi vsega tega se sestavlja po dokončanem letu letni račun.

Iz letnih računov se posnamejo poglavitni oddelki, in taki posnetki se priobčujejo vsako leto po celi deželi, in vsakteri se lahko sam prepriča, koliko je bilo zastavljenega, koliko v hranilnico naloženega, koliko se je za reveže naše dežele prigospodarilo, koliko se je izposodilo na zemljišča, hiše in sploh, kako da napredujete hranilnica in zastavljav-

nica. Enake glavne posnetke iz računa za preteklo leto 1871 je skerbništvo razposlalo že mesca marca, in ti nam dokazujejo sledeče:

A. Število naloženih kapitalov:

O začetku leta 1871 je namreč znašalo število bukvic in še ne vzdignjenih kapitalov 757 in konec leta 1871 pa 839.

B. Stan v hranilnici naloženih kapitalov je znašal o začetku leta 1871 . . . . . 222455 gl. 21 kr. in v istem letu jih je bilo na novo naloženih 97976 gl. — obresti pristete kapitalu, so znašale . . . . . 4133 gl. 73 kr. in upnikom se je izplačalo . . . . . 56933 gl. 17 kr.

C. Pasivni stan konečne bilancije:

1. od upnikov naloženih kapitalov je bilo še . . . . . 267631 gl. 77 kr.

2. rezervni kapital in lastno premoženje se je seštevalo na . . . . . 79399 gl. 74 kr.

3. druga pasiva so znašala . . . . . 11591 gl. 15¹/₂ kr.

D. Aktivni stan omenjene bilancije

nam pa kaže na drugi strani:

1. na zemljišča, hiše i. t. d. izposojenih kapitalov . . . . . 215381 gl. 67 kr.

2. na druge razne zastave . . . . . 70281 gl. 3¹/₂ kr.

n. pr. na obleke, obligacije i. t. d.

3. borsna vrednost nakupljenih zemljiščno-odveznih in drugih obligacij je znašala . . . . . 35424 gl. — kr.

4. vrednost lastne hiše . . . . . 16000 gl. — kr.

5. konečna gotovina . . . . . 14212 gl. 36 kr.

6. druga razna aktiva . . . . . 7323 gl. 60 kr.

Brez ozira na to, kar še ni došlo, se je čistega prigospodarilo leta 1871 v gotovem . . . . . 4895 gl. 45 kr.

Vsled pravil spada od tega ena petina matici v last, druge petine pa ubogim naše dežele.

(Dalje prih).

Občnokoristne stvari.

(Koprive pečenke). Močno se priporočajo koprive pečenke kot krma za krave in ovce, po njih se opitajo in imajo več mleka, ki je bolj gosto in bolj okusno; ako jih pokladaš volom ali konjem, boš videl na njih precej bolj čisto in žlahtnejšo dlako. Tudi kokoši bodo bolj nesle, ako jim boš kopriv dajal. Se vé, da jih ne smeš nikoli sirovih pokladati, ampak vselej le posušene, ker take ne pečejo več.

(Divji kostanj) Na Švicarskem, posebno v Genfu, se skrbno nabira divji kostanj; vkupujejo ga mesarji, ter zmeljejo in ovce ž njim pitajo. Vsaka dobi zjutro in zvečer za en funt te robe; rade ga poližejo, ali preveč se ga jim vendar ne sme dati, ker rad razgreje. Trdijo, da mesó z divjim kostanjem pitanih ovac ima posebno dober okus.

 Koliko se za „Glas“ plačuje, razkazano je na čelu. Naročnina se da naj lože pošiljati po poštnih nakaznicah (Postanweisungen), ki se dobivajo pri vsaki pošti. Čas naročiti se, je do prvih dni prihodnjega meseca — kajli 5. julija pride že prvi redni list na svetlo.

Vse p.n. duhovne in druge gospode, ki so občali kak donesek za ta list, vljudno prosimo, naj blagovoljno začnò pošiljati do-tične zneske Matiji Kravanja-i.

Uredništvo in opravništvo.

Kar je za ustanovljenje kat.-politiškega društva treba, opravi se v kratkem.